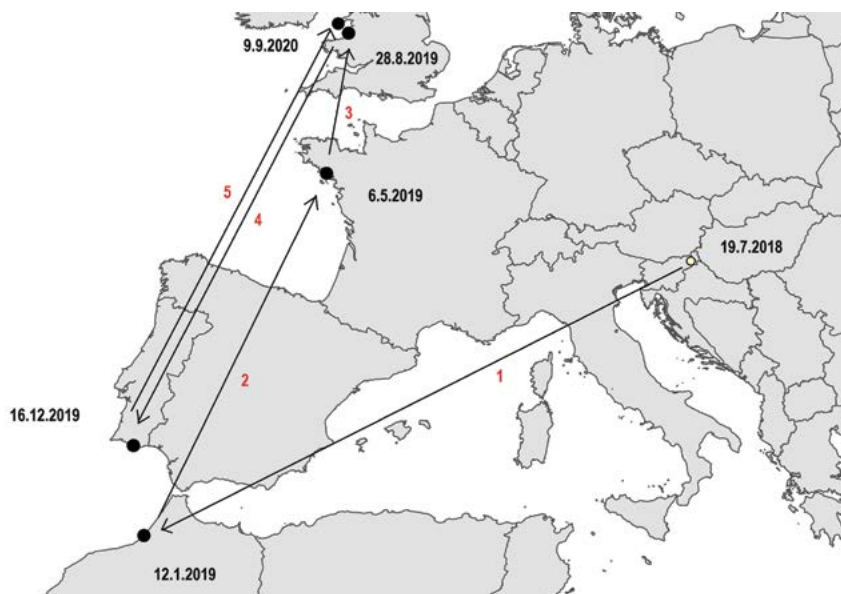

J002 – INTERNACIONALIST

// Borut Štumberger

Življenjska pot
**ČRNOGLAVEGA
GALEBA** (*Ichthyaeetus
melanocephalus*) J002
zemljevid: **Borut
Štumberger**

Črnoglavci galebi (*Ichthyaeetus melanocephalus*) so začeli v Sloveniji gnezditi na otokih Ptujškega jezera leta 2006. Nacionalna populacija pozitivno niha in šteje do 28 parov. V želji pridobiti osnovne informacije o premikih naših mladih črnoglavih galebov, nujne za varstvo in raziskave, je Slovenski center za obročkanje ptičev v letu 2018 odprl barvno shemo vrste za Slovenijo (www.cr-birding.org). Tako kot drugi vzhodnoevropski črnoglavci galebi med Baltikom in Panonijo so tudi »naši« označeni z rdečim nožnim obročkom. Ta je pri nas nameščen na desni nogi, dodeljene kode, J001-J500, so berljive od spodaj navzgor. Obročkamo zgolj operjene mladiče, ki jih največkrat elegantno ulovimo z lovilno mrežo kar s čolna v okolici kolonije.

PRVOLETNI ČRNOGLAVI GALEBI SE SELIJO PREK ALPSKEGA LOKA

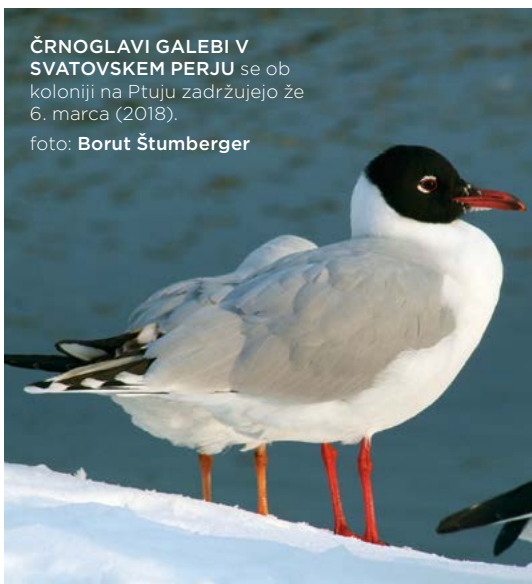
V treh gnezditvenih sezonah smo obročkali 29 mladičev črnoglavih galebov. Kar 72 % nameščenih obročkov smo do konca septembra 2020 odčitali doma in na tujem (skupno 55-krat). Med »internacionalisti« na osnovi števila odčitavanj in premikov zbujajo pozornost črnoglavci galeb z oznako J002, ki ga na osnovi najdb vrstnikov s Ptujja interpretiramo takole: v letu 2018 je bil sposoben frčanja obročkan 3. julija in se je potem

ČRNOGLAVI GALEB J002 je bil fotografiran in odčitán tako v Evropi kot v Afriki. Na Portugalskem se je zadrževal v skupini galebov v solinah, predstavljeni na sliki 3. Če bo uspešen, bo leta 2021 zelo verjetno gnezdil. Morda se srečamo z njim prav kmalu v svatovskem perju? Za datume fotografij glej sliko zemljevida, za študij obarvanosti perja in golitve pa galebe Olsena in Larssona (2004).

ČRNOGLAVI GALEBI V SVATOVSKEM PERJU se ob koloniji na Ptujju zadržujejo že 6. marca (2018).

foto: Borut Štumberger

REČNI GALEB B042

Barvno obročkanje rečnih galebov (*Chroicocephalus ridibundus*) na Ptujju v letih 2015–2020 kaže, da se del izvaljenih mladičev v kasnejših letih vrača v rojstno kolonijo: bodisi kot gnezdilci bodisi jo obiskujejo ob selitvi. Posebno osebno zgodbo piše rečni galeb B042. Obročkan je bil kot operjen mladič 12. junija 2017 na levi daljnovodni platformi na Ptujskem jezeru. Med 3. in 8. julijem 2017 je štirikrat prenočeval na bližnjem prodnatem otoku in potem v treh zaporednih zimah obiskoval smetišča v okolici španske Zaragoze. Na osnovi petih odčitavanj je za prehranjevanje očitno uporabljal okoli 30 km dolg odsek reke Ebro, kakor tudi samo mestno središče. Prvi datum pojavljanja v Zaragozi je bil 16. november 2017 in zadnji 7. februar 2020. Žal ni znano, kje naj bi bil B042 gnezdil. Če sploh je kje gnezdil? Dne 5. junija 2020 se je po treh letih utrujen ali prizadet nenadoma vnovič pojavil na naplavljenem drevesu ob prodnatem otoku, kjer je prenočeval kot mladič. In izginil. Dne 19. septembra 2020 je bil barvni obroček galeba najden na vsaj dva meseca razpadlih koščkih ostankih telesa ob čiščenju otokov. Zvestoba rojstni koloniji do smrti!

do 19. julija potikal po koloniji (štiri opazovanja). Januarja 2019 je prezimoval pri Rabatu v Maroku, se maja tega leta klatil vzdolž atlantske obale Francije, letoval v Walesu v Veliki Britaniji in se ob koncu leta odpravil prezimovat v južno Portugalsko (in verjetno naprej v Maroko!). Septembra 2020 se je vnovič vrnil v Wales (glej zemljevid). Sklepamo, da je J002 oblikoval nekakšen vzorec oz. zvestobo med območjem, kjer v prvem letu življenja goli telesna peresa in krovce in kasneje letalna peresa (»letovanje«), in območjem, kjer se bo/je golil v poletno perje s črno glavo (»prezimovanje«). Pot galeba J002 je fotografsko izvrstno dokumentirana, do mere, da lahko spremljamo celo potek golitve (slike 1–4). Ker so bili doslej trije na Ptujju obročkani mladiči neposredno za tem, ko so zapustili matično kolonijo, odčitani za alpskim lokom, v Švici, Franciji in na Bavarskem, to kaže, da naši črnoglavi galebi prečkajo Alpe v SZ smeri, da bi pričeli z delno mladostno golitvijo telesnih peres in krovcev na perutih na obali Atlantika. Strategija selitve mladih črnoglavih in rečnih galebov (*Chroicocephalus ridibundus*), ko zapustijo kolonijo, sloni tudi na lovu žuželk v zraku. Med aktivno selitvijo lovijo npr. krilate mravlje pa vse

tja do hroščev, kar velja tudi za naše kraje, saj so bili nekateri želodci osebkov iz selitvene jate obeh vrst, ki jih je pobila toča pri Ptujju julija 2019, polni letečih žuželk! Z njimi črnoglavi galebi prehranjujejo tudi dorasle mladiče na Ptujskih otokih, kjer ti gohtajo kar cele julijske hrošče (*Anomala dubia*).

Sklenemo lahko takole: črnoglavi galeb je evropsko razširjena vrsta, ki prezimuje pretežno vzdolž obal Sredozemlja in Atlantika med Britanskim otočjem in Marokom. Rezultati barvnega obročkanja vrste kažejo, da jo morda večina mladih črnoglavih galebov, ko zapustijo rojstno kolonijo na Ptujju, mahne čez Alpe na Atlantik. Torej, varstveni ornitologi, ne pozabite predvsem na alpski lok!

JULIJSKI HROŠČI

(*Anomala dubia*), ki so jih 1. julija 2020 izbljuvali operjeni mladi črnoglavi galebi pri obročkanju na Ptujju

foto: Borut Štumberger

VIR:

GLUTZ VON BLITZHEIM, U.N. (izd.) (1999): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. – Bd. 8/1, Charadriiformes (3. Teil). Aula-Verlag, Wiesbaden.

OLSEN, K.M. & LARSSON, H. (2004): Gul ls of Europe, Asia and North America. Princeton University Press, London.

DEL HOYO, J., ELLIOT, A. & SARGATAL, J. (ur.) (1996): Handbook of the Birds of the World. – Vol. 3 Hoatzin to Auks. Lynx Edicions, Barcelona.

S tem boš:

- postal(a) del društva, ki trenutno z več kot 1000 člani rešuje največje naravovarstvene probleme in aktivno prispeva k veljavi varstva narave v naši družbi,
- dobil(a) obilo priložnosti za sodelovanje na različnih delavnicah in pri prostovoljnem naravovarstvenem delu,
- lahko postal(a) aktiven(a) član(ica) regionalnih ali Mladinske sekcije in se udeleževal(a) ornitoloških taborov in srečanj za mlade,
- se lahko udeleževal(a) mesečnih predavanj o pticah in naravovarstvu in vodenih izletov po Sloveniji in tujini,
- prejemal(a) poljudno revijo Svet ptic (4X letno) in po želji strokovno ornitološko revijo *Acrocephalus*.

Informacije dobiš na:

DOPPS, Tržaška c. 2, 1000 Ljubljana, T 01 426 58 75
dopps@dopps.si, www.ptice.si

Včlani se

v Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

foto: Dore Felonja

Skupaj za ptice in ljudi!

